

Регламент за управлението на Енергийния Съюз за постигане на целите до 2030 за енергетиката и климата

Контекст на предложението

На 30 ноември 2016 г., Европейската Комисия представя нов пакет от мерки в своето Съобщение „Чиста енергия за всички европейци“¹ с цел **да се осигури стабилна и модерна правна рамка, която да осигури ефективно създаването на Енергиен Съюз, който да позволи на Европейския съюз да постигне ангажиментите си по Парижкото Споразумение за климата.**

Този пакет в областта на климата и енергетиката се състои от 8 предложения², и има 3 основни цели: поставяне на енергийната ефективност на първо място, постигане на глобално лидерство в областта на енергията от възобновяеми източници и осигуряване на потребителите на справедливи цени.

Тази стъпка напред е продължение на политическата рамка за енергетика и климат до 2030, която беше договорена от Европейския Съвет през 2014 г., според която следните цели трябва да бъдат постигнати до края на следващото десетилетие:

- намаляване с най-малко 40% на емисиите на парникови газове до 2030 г. спрямо равнищата от 1990 г.
- поне 27% дял на енергията от възобновяеми източници в енергийното потребление;
- подобрене на енергийната ефективност с най-малко 27% в сравнение със сценария на запазване на статуквото.

Предложението да се редактира настоящата директива за възобновяемата енергия³ също **подчертава необходимостта от динамична и амбициозна промяна в енергийните политики на ЕС**, като отбелязва че „Проекциите на енергийната система на ЕС показва, че съществуващите политики на страните-членки и на ЕС, **ако не бъдат въведени нови политики, ще доведат до увеличение на потреблението на енергия от възобновяеми източници до 24.3 % през 2030 г.** Това ниво е доста под обвързващата на равнище ЕС цел

1

<https://ec.europa.eu/energy/en/news/commission-proposes-new-rules-consumer-centred-clean-energy-transition>

2

Пакетът от предложения „Чиста енергия за всички европейци“ включва енергийната ефективност, възобновяемата енергия, изграждане на пазар на електроенергия, сигурност на доставките на електроенергия и правила на управление на Енергийния Съюз.

3

Предложение за Директива на Европейския Парламент и на Съвета за насърчаване на използването на енергия от възобновяеми източници - COM/2016/0767 final/2 - 2016/0382 (COD)

от 27% енергия от възобновяеми източници, договорено от Европейския съвет, и ще попречи Съюзът като цяло да изпълни ангажиментите си по Парижкото Споразумение от 2015 г.

Именно затова изглежда, че е нужна силна система на управление, която да организира и да води Енергийния Съюз към неговите цели до 2030 г.

Предложение за управление на Енергийния Съюз ⁴

Предложението за Управление на Енергийния Съюз е предназначено да осигури изпълнението на последователни, допълващи и достатъчно амбициозни мерки и политики на различни нива, които да рационализират и водят Енергийния Съюз.

Предложението се обсъжда в момента съвместно от Европейския парламент и Съвета на Европейския съюз. Предварително споразумение бе постигнато между тях на 19-20 юни 2018 г.⁵

Предложението има две основни цели:

- да установи **надеждна и ефективна рамка на управление за постигане на целите на Енергийния Съюз**. Това ще се постигне като се осигури съответствие на националните цели с тези на ЕС, **благодарение на прилагането на национални интегрирани планове, отразяващи сътрудничеството**.
- В контекста на програмата за по-добра регулация, която действа в ЕС⁶, предложението цели **опростяване и рационализиране на всички съществуващи политики по климата и енергетиката** с цел намаляване на административната тежест. То ще обобщи всички отговорности за планиране и докладване по климата и енергетиката на страните от ЕС и задълженията за наблюдение на Комисията, които сега са разпръснати в много регламенти на ЕС, като ги опрости, намали, съгласува и ограничи дублирането им. Още повече, те ще бъдат **синхронизирани със задълженията за планиране и комуникация на информацията, които произтичат от Парижкото Споразумение**.

4

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=COM:2016:759:REV1>

5

Това означава, че Регламентът може да бъде предложен за одобрение от Европейския Парламент, като се очаква гласуване в пленарна зала през октомври и след това да бъде върнат на Съвета за окончателно одобрение. Регламентът ще влезе в сила 20 дни след публикуването му в Официалния вестник на ЕС. Вижте: <p://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2018/06/29/governance-of-the-energy-union-council-confirms-deal-reached-with-the-european-parliament/>

6

https://ec.europa.eu/info/law/law-making-process/evaluating-and-improving-existing-laws/refit-making-eu-law-simpler-and-less-costly/refit-platform/role-structure-and-working-methods-refit-platform_en

Интегрирани национални планове за енергетика и климат (ИНПЕК)

Съгласно новия Регламент, **държавите трябва да изготвят планове за периода 2021-2030, които отразяват 5-те взаимно свързани измерения на Енергийния Съюз** (енергийна сигурност, солидарност и доверие; напълно интегриран европейски енергиен пазар; енергийна ефективност; невъглеродна икономика; изследвания, иновации и конкурентоспособност⁷).

Подобно на организацията на Парижкото Споразумение, ИНПЕК трябва да идентифицират националния принос към целите за климата и енергетиката на ЕС до 2030 г. и да служат като **отправна точка за мониторинг и оценка на напредъка**.

Основни **на общ образец, но позволяващи на страните известна гъвкавост**, тези планове трябва да фиксират национални цели за всяко от петте измерения на Енергийния Съюз и да определят политики и мерки за постигане на тези цели.

Много високо ниво на сътрудничество между държавите-членки, но и с различните актьори на национално ниво се очаква естествено в изготвянето и прилагането на тези „интегрирани“ планове, които трябва да постигнат заедно целите на Енергийния Съюз.

Съгласно предложението, страните от ЕС, са поканени да изпратят на Комисията своите проекти на планове до 1 януари 2018, но не всички от тях са го направили. Всяка държава-членка трябва да представи ИНПЕК до 31 декември 2018 г.

Управлението на климата и енергетиката трябва да бъде ориентирано в тези планове, които да служат като отправна точка за мониторинг и преглед на напредъка. Наистина предложението отбелязва, че от 2023 г. държавите от ЕС са задължени да изготвят **доклади за напредъка по изпълнението на всеки две години**. Тези доклади ще допринесат за повече прозрачност, надеждност и последователност в постигането на целите на Енергийния Съюз, както и при прилагането на Парижкото Споразумение.

Както CAN Europe отбелязва в своя информационен документ⁸ ИНПЕК могат да доведат до преобразяваща промяна, ако се съсредоточат върху 5 стълба: амбицията за политиката по енергетика и климат до 2030, дългосрочна проверка по Парижкото Споразумение Long term Paris Check, последователност, надеждност и прозрачност. Правосъдие и околна среда се съгласява с CAN Europe (виж по-долу диаграмата⁹) относно важността на преобразяващите ИНПЕК.

7

https://ec.europa.eu/commission/priorities/energy-union-and-climate_en

8

<http://www.caneurope.org/docman/energy-union-governance/3354-briefing-paper-how-national-energy-and-climate-plans-can-set-paris-in-motion-in-every-country-may-2018/file>

9

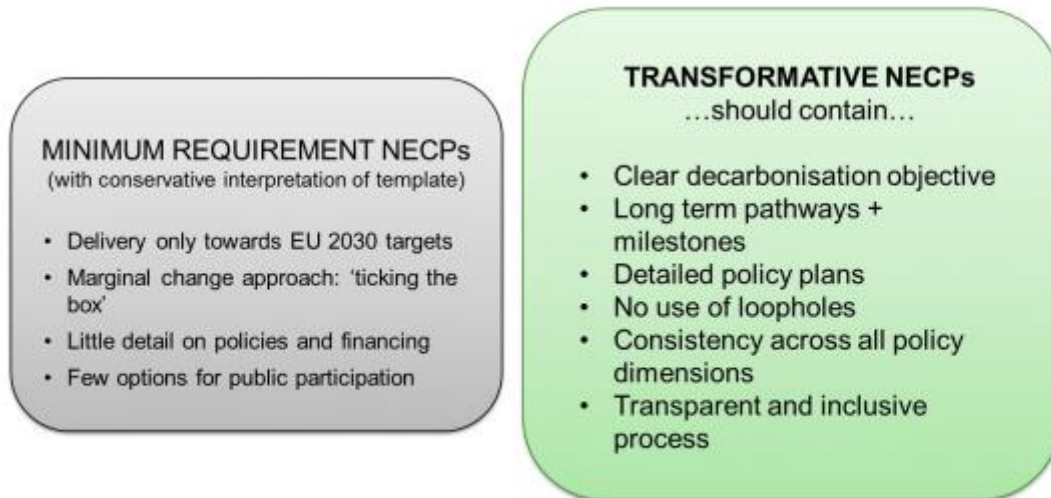

Figure 1. Transformative NECPs must go beyond minimum requirements

Прозрачност

Правосъдие и околна среда (Justice & Environment) поставя ударението в тази насоки на важноста на процеса на прозрачност и цели да подкрепи активното участие на организациите на гражданското общество и други важни заинтересовани страни в подготовката и прилагането на ИНПЕК.

НИПЕК трябва да повишат прозрачността и да увеличат възможностите на гражданското общество да бъде по-активно включено в дискусиите за енергийната система. Затова, в съответствие с Орхуската Конвенция¹⁰, действителната система на управление насърчава:

- **Достъпа до информация да се съдържа в ИНПЕК и в докладите за напредъка.**
 - Това предполага, че проектите на тези планове, окончателните планове и в докладите по напредъка трябва да бъдат достъпни за обществеността.
 - ИНПЕК трябва да са надеждни и да разясняват предвижданите национални мерки и политики, необходими за изпълнение на тези планове.

<http://www.caneurope.org/docman/energy-union-governance/3354-briefing-paper-how-national-energy-and-climate-plans-can-set-paris-in-motion-in-every-country-may-2018/file>

10

Конвенция за достъп до информация, участие на обществеността в процеса на вземане на решения и достъп до правосъдие по въпроси на околната среда [Convention on Access to Information, Public Participation in Decision-Making and Access to Justice in Environmental Matters](#) беше приета на 25 юни 1998 в датския град Орхус (Århus).

- Участие на обществеността, както в подготовката, така и в изпълнението на ИНПЕК.

1) да се осигури участие на обществеността в подготовката на ИНПЕК:

- Държавите-членки трябва да **организират обществени консултации** на етапа на изготвяне на проектите на тези планове, съответно да спазват стриктно прилагането на член 10 от предложението. Те трябва да гарантират, че **обществеността може да участва на ранен етап и ефективно в изготвяне на ИНПЕК**. Доколкото е приложима Директивата за екологичната оценка, консултациите, основани на нея биха били достатъчни.
- Държавите-членки трябва да вземат предвид резултатите от участието на обществеността. За да се постигне това, е важно ИНПЕК трябва да съдържа описание на начина, по който ще се извършат консултациите и как е включено гражданското общество, какви са били резултатите от консултациите и как са били взети предвид в изготвянето на проекта на плана.

2) да се осигури участие на обществеността в прилагането на ИНПЕК:

- Държавите-членки са задължени да създадат многостепенна платформа за диалог за климата и енергетиката. Според членове на Европейския Парламент, това трябва да бъде постоянно действаща платформа, която да подкрепя **активното включване на местните власти, представители на НПО, бизнеса, инвеститори и други важни заинтересовани страни и обществеността като цяло в управлението на енергийния преход**. По този начин, те препоръчват държавите-членки „да предложат в техните национални платформи за диалог за климата и енергетиката, различни варианти и сценарии, предвидени за техните краткосрочни, средносрочни и дългосрочни политики по енергетика и климат, заедно с анализ на разходите и ползите за всеки вариант”¹¹.

ИНПЕК трябва да се разглеждат като стимул да се повиши нивото на амбициозност на държавите-членки за постигането на целите на Енергийния Съюз до 2030, и по-широко, перспективата на ЕС за нулеви емисии от парникови газове до 2050.

Състояние на подготовката на ИНПЕК в България

В момента има малко информация за процеса на изготвяне на проект на ИНПЕК в България. Няма публично обсъждане или включване на представители на гражданското общество в процеса на изготвяне на проекта. Според представители на НПО, работещи в областта на климата и енергетиката, има сформирана междуведомствена работна група към Министерството на енергетиката, като се очаква да проектът да бъде подаден в

Европейската комисия до края на 2018. Очаква се също обратна връзка да се получи до март 2019, като до юни 2019 г. да бъде подложен на обществено обсъждане.

Contact information:

name: Zsuzsanna Berki
organization: J&E
address: Udolni 33, 602 00 Brno, Czech Republic
tel: +36 1 3228462
e-mail: info@justiceandenvironment.org
web: www.justiceandenvironment.org

The Work Plan of J&E has received funding from the European Union through its LIFE NGO Grants funding scheme. The sole responsibility for the present document lies with the author and the European Commission is not responsible for any use that may be made of the information contained therein.

